DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Tarih dersinde bir proje hazırlayan öğrenci, 1930'lu yıllarda Anadolu köylerindeki yaşamla ilgili aşağıdaki iki kaynağı bulmuştur.

> ***Kaynak A*** *— Bir yerel tarih dergisinin editörüne gönderilen okuyucu mektubundan (kurgusal): "Dedemin sandığında bulduğum sararmış kâğıtlar arasında, 1930'larda bir köy muhtarının tuttuğu anlaşılan kısa notlar vardı. Notlarda o yılın kışının ne kadar sert geçtiği, köye gelen ilk traktörün halkta yarattığı şaşkınlık ve bir çocuğun hastalanıp iyileşmesi anlatılıyordu. Bu notlar hiçbir yerde yayımlanmamış; muhtemelen yalnızca dedem okumuştu. Buna rağmen bu küçük kâğıt parçaları bana, o yıllara ait resmî istatistiklerden çok daha somut bir şey hissettirdi: sıradan insanların yaşadığı gerçek anları."*
>
> ***Kaynak B*** *— Bir tarih dergisinde yayımlanmış makale özetinden (kurgusal): "Bu çalışmada 1920–1950 yılları arasında Anadolu kırsalındaki tarımsal dönüşüm; vilayet yıllıkları, nüfus sayımı verileri ve tarım kredisi kurumlarının raporları karşılaştırılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, tarımda makineleşmenin bölgeden bölgeye farklı hızlarda ilerlediğini ortaya koymaktadır. Ancak bu resmî kaynaklar yalnızca sayılabilir verileri yansıtmakta; köylülerin bu süreci nasıl yaşadığına dair doğrudan bir bilgi sunmamaktadır."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'dan bir **tarihsel olay**, Kaynak B'den bir **tarihsel olgu** örneği yazınız. Seçtiğiniz örnekler üzerinden olay ile olgu arasındaki farkı açıklayınız.

1.2. Projeyi hazırlayan öğrencinin arkadaşı şu görüşü ileri sürmüştür: *"Kaynak B resmî kayıtlara dayandığı için o yılların köy yaşamını eksiksiz anlatır; Kaynak A gibi kişisel notlar tarih çalışmasına bir şey katmaz."* Bu görüşe katılıp katılmadığınızı belirtiniz. Cevabınızı tarihsel bilginin **iki** özelliğine dayandırarak ve her iki kaynaktan birer ifadeyle gerekçelendiriniz.

2. Yerel bir gazetenin muhabiri, kasabaya elektriğin gelişinin yıl dönümü için bir haber dosyası hazırlamaktadır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Muhabir ile danışmanlık yapan tarihçi arasındaki yazışma aşağıda verilmiştir (kurgusal).

> ***Kaynak C*** *— Muhabir Nil Hanım'ın e-postası: "Bir sosyal medya hesabında 'Eski Günler' adıyla paylaşılmış bir fotoğraf buldum. Fotoğrafta bir binanın önünde toplanmış kalabalık görülüyor; altında '1926, kasabamıza elektriğin geldiği gün' yazıyor. Fotoğrafı ve bu açıklamayı dosyanın kapağında doğrudan kullanmayı düşünüyorum."*
>
> ***Kaynak Ç*** *— Tarihçi Cem Bey'in cevabı: "Kapağa geçmeden birkaç adım atalım.*
> ***I.*** *Önce dosyanın sınırlarını çizelim: Elektrik kasabaya hangi yıl geldi, önce hangi mahallelere ve binalara verildi, gündelik yaşamı nasıl değiştirdi? 1925–1935 arasıyla yetinelim.*
> ***II.*** *Belediye arşivindeki meclis kararlarını ve il halk kütüphanesindeki dönemin yerel gazetelerini tarayalım; o yılları ailelerinden dinlemiş yaşlılarla da görüşelim.*
> ***III.*** *Fotoğrafı paylaşan hesabın kime ait olduğunu, fotoğrafın genel ağda ilk ne zaman ve hangi sayfada yayımlandığını, aslının nerede saklandığını belirleyelim. Üstelik fotoğraftaki binanın kitabesinde 1931 yazıyor; bu, açıklamadaki 1926 ile çelişiyor.*
> ***IV.*** *Fotoğraf açıklamasını, meclis kararları, gazete haberleri ve sözlü anlatımlarla karşılaştıralım. Hangisinin ne kadar güvenilir olduğunu, her birinin neleri anlatmadığını tartalım; belediyenin ve kasaba halkının olaya farklı açılardan bakmış olabileceğini de not edelim.*
> ***V.*** *Bulduklarımızı o yılların şartlarını düşünerek yorumlayalım: Elektriğin yalnızca akşamları birkaç saat verilmesi o dönemin insanı için ne anlama geliyordu?*
> ***VI.*** *Dosyayı yazarken her bilginin hangi belgeden alındığını belirtelim, sona da yararlandığımız kaynakların listesini ekleyelim."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Muhabirin fotoğrafı ve açıklamasını doğrudan kullanma planı, tarihsel bilginin üretim sürecindeki hangi **iki** aşamanın atlanması anlamına gelir? Her aşamanın adını yazınız ve tarihçinin önerilerinden birer kanıtla bu aşamanın neden atlanmaması gerektiğini açıklayınız.

2.2. Tarihçinin I numaralı önerisi üretim sürecinin hangi aşamasına aittir? Bu öneride araştırmanın sınırlarının hangi **üç** açıdan çizildiğini, öneriden birer örnekle gösteriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3. Aşağıda Eski Çağ'da Mezopotamya'daki bir kentin ambarına ait kayıtlar verilmiştir.

> ***Kaynak D*** *— Bir kent ambarının görevlisi tarafından tutulan kil tablet kaydından (kurgusal, sadeleştirilmiş):* ***1.*** *Kanal boyundaki tarlalardan bu yıl kaldırılan arpanın belirlenen payı, tarla sahiplerinden alınıp ambara kondu.*
> ***2.*** *Ambar kapısını bekleyen iki bekçiye ve arpayı ölçen tartıcıya bu ayın arpa payları verildi.*
> ***3.*** *Çömlekçi ustası, arpayı saklamak için yaptığı kırk büyük küpü ambara teslim etti; karşılığında arpa aldı.*
> ***4.*** *Kanalları temizleyen işçilere, çalıştıkları gün sayısınca arpa verildi.*
> ***5.*** *Dağlık bölgeden gelen bir tüccar, getirdiği bakır karşılığında ambardan arpa aldı.*
> ***Yazıcının notu:*** *"Ambara giren ve çıkan her ölçek bu tablete işlendi; ne payını alamayan kalsın ne de fazlasını alan."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Kaynak D'deki kayıtlardan hareketle artı ürünün ortaya çıkardığı **iki farklı** ekonomik faaliyeti, kayıt numarası belirterek açıklayınız.

3.2. Yazıcının notunda dile getirilen kayıt tutma ihtiyacı, Tarım Devrimi'nin sonucunda ortaya çıkan önemli bir gelişmenin nedenlerinden biridir. Bu gelişmenin ne olduğunu yazınız ve Tarım Devrimi'nden bu gelişmeye uzanan süreci neden–sonuç ilişkisi kurarak açıklayınız.

4. Aşağıdaki metni okuyunuz.

> ***Kaynak E*** *— Bir çocuk ansiklopedisinin "İlk Köylerde Bir Yıl" başlıklı bölümünden (kurgusal): "Ovadaki köyün en yaşlısı, dedelerinin dedelerinin mevsimden mevsime av sürülerinin peşinde dolaştığını anlatırdı. Şimdi ise köylüler buğday ve arpa tarlalarının başından ayrılmıyordu; çünkü ekinin sulanması, yabani hayvanlardan korunması ve hasadın kaldırılması gerekiyordu. Kerpiçten yapılmış evler birbirine yaslanmıştı; her evin bir köşesi tahıl saklamaya ayrılmıştı. Ağıllarda keçi ve koyun besleniyordu. Yine de bazı köylüler sonbaharda yakındaki ormana avlanmaya gidiyor, dere kenarından yabani meyve topluyordu. Köyde yıldan yıla daha çok çocuk doğuyor, tarlada çalışacak el sayısı artıyordu. Geçen bahar iki aile, aralarındaki tarlanın sınırı yüzünden tartıştı. Köyün büyükleri sınır boyunca taş dizdirerek her ailenin tarlasını ayırdı; o günden sonra kimse ötekinin tarlasına ekin ekmedi."*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Kaynak E'ye göre Tarım Devrimi'yle birlikte köylülerin yaşamında **değişen iki** özelliği ve **süren bir** özelliği metindeki ifadelere dayanarak yazınız.

4.2. Kaynak E'deki tarla sınırı olayı, Tarım Devrimi'nin sonucunda ortaya çıkan hangi kavrama örnektir? Bu kavramın ortaya çıkışını yerleşik yaşama geçişle ilişkilendirerek açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

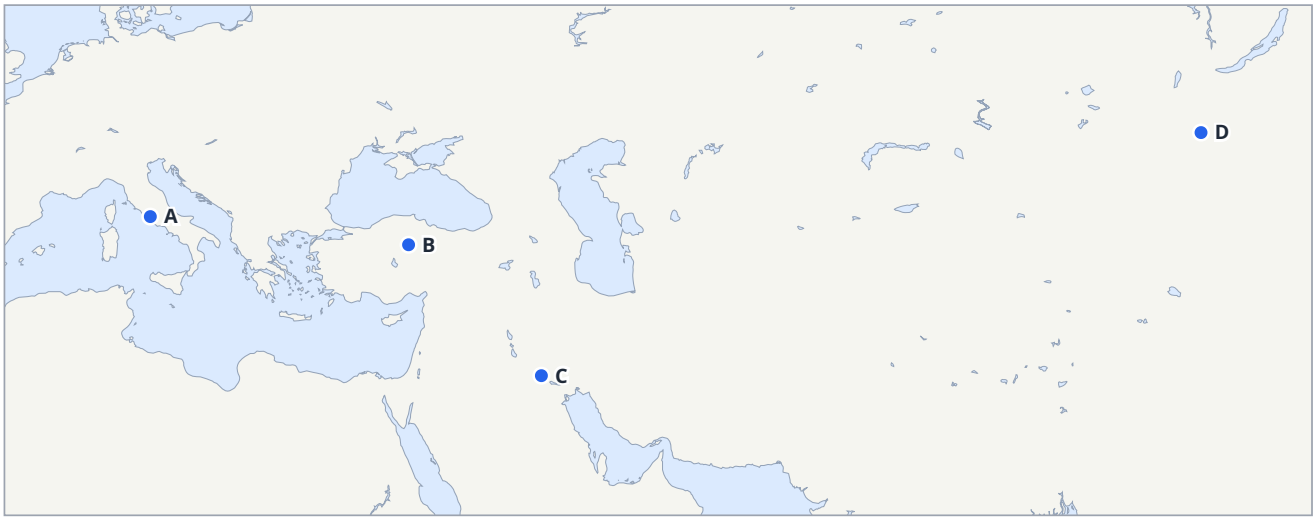
5. Aşağıda Eski Çağ'da yaşamış dört farklı medeniyetin yöneticilerinin ağzından yazılmış kurgusal konuşmalar verilmiştir.

> ***I.*** *"Kentimin yönetimi benim elimdedir; tapınağın başrahibi, davaların başyargıcı ve ordunun başkomutanı da benim. Komşu kentle sınır kavgamız bitmediği için kentimizin çevresini yüksek surlarla çevirdik. Ordumuz savaş arabalı birliklerden ve piyadelerden oluşur."*
>
> ***II.*** *"Halkım beni Fırtına Tanrısı'nın yeryüzündeki temsilcisi sayar; başrahiplik ve başkomutanlık da bana aittir. Devletin önemli işlerini, üst düzey görevlilerin bulunduğu meclisle görüşürüm. Öldüğümde soyumdan gelen vârisim tahta çıkacak, bana da bir tanrı gibi kurbanlar sunulacak."*
>
> ***III.*** *"Şehrimizde artık kral yok; kralın yetkileri benimle birlikte bir meslektaşıma verildi. Aristokratların söz sahibi olduğu bu düzende idari bir karar almadan önce meclise danışırız. Ordumuz düzenli maaş alan askerlerin oluşturduğu lejyonlardan kuruludur."*
>
> ***IV.*** *"Ülkeyi yönetme yetkisini bana kut veren Gök Tanrı'dan aldım. Önemli kararlardan önce toyu toplar, ona danışırım. Benden sonra en büyük oğlum ya da kardeşim başa geçecek; ama vârisler arasında çıkabilecek taht kavgasından endişeliyim. Ordumda ücret karşılığı savaşan asker yoktur."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Şekil 1'de bu dört medeniyetin bulunduğu yerler, konuşmacı sırasından farklı bir sırayla A, B, C ve D harfleriyle gösterilmiştir.

Şekil 1. Dört konuşmacının medeniyetlerinin bulunduğu yerler



5.1. Konuşmacıların hangi medeniyete ait olduğunu ve bu medeniyetin Şekil 1'deki harfini tabloya yazınız. Her biri için kararınızı dayandırdığınız **bir** ifadeyi konuşmadan belirtiniz.

Konuşmacı	Medeniyet ve Şekil 1'deki harfi	Konuşmadaki ipucu
I		
II		
III		
IV		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. II ve III numaralı konuşmacıların danıştığı meclislerin adlarını yazınız. III numaralı konuşmacının yönetimdeki konumunu II ve IV numaralı konuşmacılarınkiyle karşılaştırarak **bir** farkı açıklayınız.

6. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak F*** *— Hitit başkentinden sınır bölgesine gönderilen bir talimat tabletinden (kurgusal, sadeleştirilmiş): "Kralın başyardımcısı olarak sınır bölgesine gidiyorsun. Orada kral adına sen yöneteceksin ve yaptığın her iş için krala hesap vereceksin. Yolları ve su kanallarını onart, tapınakların bakımını aksatma. Bölgenin vergisini topla, başkente gönder. Muhafız alayının komutası da sendedir. Kalelere yerleştirdiğimiz piyadeler sınırı gözetecek, çevrede bir ayaklanma çıkarsa onu bastıracak. Savaş çıkarsa önce savaş arabalarımız düşman saflarını dağıtacak, son darbeyi ise piyadeler vuracak."*
>
> ***Kaynak G*** *— Mısır'da bir bölge valisinin mezar duvarına yazdırdığı anlatıdan (kurgusal, sadeleştirilmiş): "Bu bölgeyi uzun yıllar yönettim. İlk yıllarımda kararlarımı saraya sormadan kendim verir, kral adına halktan vergi toplardım. Kral asker istediğinde bölgemden asker toplayıp merkezdeki orduya gönderirdim. Son yıllarımda ise kral, valilerin askerî, hukuki ve dinî ayrıcalıklarını geri aldı; bölgelerin başına kendi seçtiği görevlileri atamaya başladı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Kaynak F ve Kaynak G'ye göre Hititlerde ve Mısır'da merkezden uzak bölgelerin yönetimi arasındaki **bir benzerliği** ve **bir farklılığı** açıklayınız.

6.2. Kaynak F'ye göre Hitit ordusundaki piyadelerin **barış** ve **savaş** zamanındaki görevlerini yazınız. Bu görevlerin, devletin merkezden uzak bölgeleri elinde tutmasına katkısını açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif